

SPIS TREŚCI

PRZEDMOWA DO POPRZEDNICH WYDAŃ	5
NOTA DO WYDANIA CZWARTEGO	6
I. OKRES PRZEDHISTORYCZNY I PIERWSZE ZWIĄZKI PLEMIENNE	
Terytorium geograficzne	9
Scytia i kolonie greckie	11
Ruchy migracyjne	12
Awarowie, Bułgarzy, Chazarowie	16
Słowianie wschodni w VIII i IX wieku	17
II. PAŃSTWO STARORUSKIE (RUŚ KIJOWSKA)	
Teoria normańska	20
Pierwsi książęta	23
Przyjęcie chrztu	26
Panowanie Jarosława Mądrego	27
Stosunki społeczno-ekonomiczne	30
Podział państwa	32
Piśmiennictwo staroruskie	34
III. OKRES ROZDROBNIEŃ FEUDALNEGO	
Ruś północno-wschodnia	36
Nowogród Wielki	38
Ruś Halicka	39
Najazd Mongołów na Ruś	41
Walka z ekspansją Szwedów i Niemców	45
Początki kariery politycznej Moskwy	48
IV. POWSTANIE MONARCHII ROSYJSKIEJ	
Księstwo Iwana Kality	51
Litwa i Moskwa	54
Moskwa i Tatarzy	56
Walki wewnętrzne	59
System władania ziemią. Miasta	62
Proces jednoczenia ziem Rusi północno-wschodniej	64
Struktura ludnościowa	68
Zakończenie procesu zjednoczenia	70
Kultura na ziemiach ruskich od XII do XV wieku	70

V. ROSJA W DRUGIEJ POŁOWIE XVI WIEKU

Walki o władzę	72
Reformy Iwana IV	73
Podbój chanatów	76
O dostęp do Bałtyku	80
Opricznina	82
Zakończenie wojny inflanckiej	87
Panowanie Fiodora	88

VI. CZASY „SMUTY”

Panowanie Godunowa	91
Dymitr Samozwaniec	94
Powstanie Bołotnikowa	98
Dymitr Samozwaniec II	101
Wojna z Polską	103

VII. MONARCHIA PIERWSZYCH ROMANOWÓW

Nowa dynastia	108
Traktaty ze Szwecją i Polską	109
Sprawa Azowa. Odbudowa gospodarki	111
Bunty i powstania miejskie. „Ułożenie soborowe”	113
Reforma Nikona i jej następstwa	116
Wojny z Polską i przyłączenie Ukrainy Zadnieprzańskiej	119
„Bunt miedziany” i powstanie Razina	122
Panowanie Fiodora III	125
Ustrój i gospodarka Rosji w XVII wieku	125
Kultura Rosji w XVI i XVII wieku	128

VIII. PANOWANIE PIOTRA I I OKRES PRZEWROTÓW PAŁACOWYCH

Rządy Zofii	133
Pierwsze lata panowania Piotra I	136
Wojna północna	138
Reformy Piotra I	143
Szlachta i chłopci	148
Reformy w dziedzinie kultury i oświaty	150
Ruchy społeczne na początku XVIII wieku	151
Opozycja	152
Rządy faworytów	154
Panowanie carowej Elżbiety	158

IX. ROZKWIAT MONARCHII SZLACHECKIEJ

Piotr III	161
Pierwsze lata panowania Katarzyny II	163
Próby ułożenia nowego kodeksu praw	167
Stosunek do Polski i pierwszy konflikt z Turcją	169
Wojna chłopaska	172
Polityka zagraniczna Rosji w latach 1774–1796	176
Paweł I	181
Kultura Rosji w XVIII wieku	183

X. PANOWANIE CARA ALEKSANDRA I

Reformy pierwszych lat	188
Wojny z Persją, Turcją, Francją i Szwecją	192
Plany dalszych reform. Michaił Speranski	194
Wojna 1812 roku i jej następstwa	196
Nawrót do reakcji. Wszechwładza Arakcejewy	201
Rewolucjoniści szlacheccy	204
Powstanie grudniowe	208

XI. TRZYDZIESTOLECIE REAKCJI	
Polityka wewnętrzna	210
„List filozoficzny” Czaadajewa	214
Oświata i szkolnictwo. Teoria oficjalnej ludowości	215
Ruch umysłowy	217
Problemy ludności chłopskiej w polityce państwowej	219
Działalność kółek młodzieżowych	222
Rozwój stosunków kapitalistycznych w pierwszej połowie XIX wieku	226
XII. POLITYKA ZAGRANICZNA MIKOŁAJA I	
Nowy etap w rozwoju kwestii wschodniej	228
Wojna rosyjsko-turecka	230
Carat i ruchy wolnościowe	231
Problem turecki w dyplomacji europejskiej	233
Wojna krymska	235
XIII. EPOKA WIELKICH REFORM	
Przygotowania do reformy chłopskiej	241
Postanowienia ustawy o reformie chłopskiej	244
Rewolucyjna demokracja	248
Rewolucyjna demokracja wobec reformy	250
Rosja a powstanie styczniowe	252
Dalsze reformy	254
XIV. RUCHY SPOŁECZNE PO ZNIESIENIU PODDAŃSTWA. NARODNICTWO	
Wiś rosyjska po reformie	261
Teorie narodnicze	262
Początek działalności organizacyjnej narodników	265
Druga Ziemia i Wola	267
Powstanie Woli Ludu	268
Polityka „wilczej paszczy i lisiego ogona”	270
XV. POWROTNA FALA REAKCJI	
Sytuacja po zamachu	274
Pierwszy etap reakcji	275
Polityka wewnętrzna Dmitrija Tołstoją	277
Kontrreformy	281
XVI. RUCH ROBOTNICZY	
Początki rosyjskiej klasy robotniczej	283
Położenie klasy robotniczej po reformie	284
Pierwsze formy organizacyjne	285
Pierwsze organizacje marksistowskie	288
Na drodze do zjednoczenia	290
II Zjazd SDPRR	294
Partia socjalistów rewolucjonistów	295
XVII. POLITYKA ZAGRANICZNA W DRUGIEJ POŁOWIE XIX WIEKU	
Zmiana postanowień traktatu paryskiego	297
Rosja i Stany Zjednoczone Ameryki	299
Ekspansja na Daleki Wschód i Azję Środkową	302
Wojna z Turcją	305
Traktaty pokojowe	307
Polityka zagraniczna po kongresie berlińskim	309
XVIII. ROSJA NA PRZEŁOMIE XIX I XX WIEKU	
Ostatnie lata XIX wieku	312
Ekonomika Rosji u progu XX stulecia	313
Problem agrarny	315

Zaburzenia wśród młodzieży	317
Działalność Zubatowa	319
Plehwę u steru ministerstwa spraw wewnętrznych. Ruch ziemski	320
Ministerstwo Światopełka-Mirskiego	323
XIX. PIERWSZA REWOLUCJA	
„Krwawa niedziela”	325
Pierwsza faza rewolucji	327
Przebieg i zakończenie wojny z Japonią	329
Kulminacja wydarzeń rewolucyjnych	332
Pierwsza i druga Duma. Stołypin na czele rządu	333
XX. POLITYKA WEWNĘTRZNA PIOTRA STOŁYPINA	
Kadencja nowej Dumy	338
Reforma agrarna Stołyпина	340
Kryzys systemu	342
Nastroje społeczne po pierwszej rewolucji. Masakra leńska	345
Ostatnie lata przed wojną	347
XXI. KULTURA ROSJI W XIX I XX WIEKU	
Ogólne warunki rozwojowe	349
Szkolnictwo i nauka	349
Odkrycia i podróże	353
Literatura piękna	355
Prasa	357
Malarstwo	359
Architektura i rzeźba	361
Teatr, twórczość muzyczna, balet, kinematografia	362
XXII. UDZIAŁ ROSJI W PIERWSZEJ WOJNIE ŚWIATOWEJ. REWOLUCJA LUTOWA	
Polityka mocarstw w okresie poprzedzającym wojnę	365
Wybuch pierwszej wojny światowej	367
Przebieg działań wojennych (1914–1915)	369
Sytuacja wewnętrzna	370
Rosja w 1916 roku	373
Rewolucja	374
XXIII. RZĄD TYMCZASOWY. PRZEWRÓT PAŹDZIERNIKOWY	
Dwuwładza	376
Między kwietniem a lipcem	379
Rządy Kiereńskiego	381
Przewrót październikowy	383
XXIV. WOJNA DOMOWA	
Państwo nowego typu	388
Komunizm wojenny	391
Wojna domowa	393
Front wewnętrzny	397
Interwencja. Rosja Sowiecka a świat	399
XXV. PAŃSTWO LENINA	
Nowa Polityka Ekonomiczna	404
Powstanie Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich	409
Polityka zagraniczna. Komintern	411
Śmierć Lenina i zagadnienie sukcesji	414
XXVI. PAŃSTWO TOTALITARNE	
Opozycja prawicowa. XIV Zjazd WKP(b)	418
Stalinowska konstytucja	420

Kolektywizacja i industrializacja	423
Socrealizm	429
„Pokojowa polityka”	433
XXVII. PAŃSTWO TERRORU	
Zabójstwo Kirowa. Procesy moskiewskie	435
Wielka czystka i jej konsekwencje	438
W sojuszu z Hitlerem	444
XXVIII. WIELKA WOJNA OJCZYŹNIANA	
Blitzkrieg	449
Obrona Moskwy	453
Stalingrad i Kursk	455
Okupacja i partyzantka	460
„Wielka trójka”	464
Zwycięstwo	466
XXIX. IMPERIUM STALINA	
Ład poczdamski	472
Zimna wojna	474
Odbudowa	477
„Żdanowszczyzna” i sprawa leningradzka. Spisek lekarzy	482
Śmierć Stalina. Interregnum Berii	485
XXX. EPOKA CHRUSZCZOWA	
XX Zjazd KPZR	488
Pokojowe współistnienie	493
Gospodarka i społeczeństwo	500
Odwilż	504
XXXI. LATA ZASTOJU	
Rządy Breżniewa i jego następców	509
Polityka „détente” i narodziny światowego imperium	514
Kryzys nauki i oficjalnej kultury	521
Stagnacja gospodarcza	528
„Homo sovieticus”	530
XXXII. PIERESTROJKA I ROZPAD ZWIĄZKU RADZIECKIEGO	
Gorbaczow i walka o władzę	537
Polityka zagraniczna. Likwidacja imperium zewnętrznego	545
Głasność. Władza a społeczeństwo	548
Uwolnienie narodów	554
Sierpniowy pucz i jego konsekwencje	559
TABLICE GENEALOGICZNE RURYKOWICZÓW I ROMANOWÓW	568
WSKAZÓWKI BIBLIOGRAFICZNE	572
WYBRANA LITERATURA PRZEDMIOTU, OPUBLIKOWANA PO 1990 R.	577
INDEKS NAZWISK	580
INDEKS NAZW GEOGRAFICZNYCH I ETNICZNYCH	612
SPIS MAP	627